

Relevantný trh: Výtahy a eskalátory

Porušenie: Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článkov 282 ES, 335 ZFEÚ a 47 Charty základných práv Európskej únie, ako aj článkov 103 a 104 nariadenia Rady č. 1605/2002 z 25. júna 2002 o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na všeobecný rozpočet Európskych spoločenstiev zmeneného a doplneného nariadením Rady č. 1995/2006 z 13. decembra 2006. Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi Europese Gemeenschap (Európske spoločenstvo) zastúpeným Európskou komisiou a Otis a i. vo veci žaloby o náhradu škody spôsobenej tým, že tieto spoločnosti porušili článok 81 ES.

SD sa zaoberal najmä nasledovnými pojmami

„Zastupovanie Európskej únie pred vnútroštátnymi súdmi – Články 282 ES a 335 ZFEÚ – Návrh na náhradu škody z dôvodu ujmy spôsobenej Úniou kartelovou dohodou – Článok 47 Charty základných práv Európskej únie – Právo na spravodlivý proces – Právo na prístup k spravodlivosti – Rovnosť zbraní – Článok 16 nariadenia č. 1/2003“

Informácie o rozsudku: Súdny dvor (SD) dňa 6. 11. 2012 vo veci C-199/11 rozhodol o prejudiciálnych otázkach Rechtbank van koophandel Brussel:

1. a) Zmluva v článku 282 ES, teraz v článku 335 ZFEÚ, stanovuje, že Úniu zastupuje Komisia. Jednak článok 335 ZFEÚ a jednak články 103 a 104 rozpočtového nariadenia stanovujú, že dotknuté inštitúcie v administratívnych otázkach, ktoré sa týkajú ich fungovania, zastupujú Úniu s možným následkom, že tieto inštitúcie, či už výlučne, alebo nie, môžu vystupovať pred súdom. Je nepochybné, že dosiahnutie vyplatenia privysokkej ceny zo strany dodávateľov ako dôsledok vytvorenia kartelu spadá pod pojem podvod. V belgickom práve platí zásada *„lex specialis generalibus derogat“*. V prípade, že táto právna zásada je uplatniteľná aj v práve Únie, neprislúcha dotknutým inštitúciám vyvinúť iniciatívu na podanie žalôb (okrem prípadov, v ktorých bola samotná Komisia obstarávateľom)?

b) (Subsidiárne položená otázka) Nemala mať Komisia prinajmenšom splnomocnenie inštitúcií na zastupovanie, aby mohla na súde hájiť ich záujmy?

2. a) Článok 47 [Charty] a článok 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv (ďalej len „EDLP“) zaručujú každému právo na spravodlivý proces a s tým súvisiacu zásadu, že nikto nemôže byť sudcom vo vlastnej veci. Je zlučiteľné s touto zásadou, aby Komisia najprv vystupovala ako orgán hospodárskej súťaže a za vytýkané správanie, teda vytvorenie kartelu ako porušenie článku 81 ES, teraz článku 101 ZFEÚ, uložila sankciu po tom, ako sama viedla vyšetrowanie, a následne pripravila žalobu o náhradu škody na vnútroštátnom súde a rozhodla o podaní žaloby, zatiaľ čo ten istý člen Komisie nesie zodpovednosť za obidve záležitosti, ktoré sú spojené, a to tým skôr, že vnútroštátny súd, ktorému bola vec predložená, sa nemôže odchyliť od rozhodnutia o uložení sankcie?

b) (Subsidiárne položená otázka) V prípade [zápornej] odpovede na otázku 2 písm. a), (keď teda ide o nezlučiteľnosť), akým spôsobom má v takom prípade podľa práva Únie poškodený (Komisia, inštitúcie alebo Únia) v dôsledku protiprávneho konania (vytvorenie kartelu) uplatniť svoj nárok na náhradu škody, ktorý je tiež základným právom?“

Komisia po tom, čo dostala viacero sťažností, začala v roku 2004 vyšetrowanie týkajúce sa existencie kartelovej dohody medzi štyrmi hlavnými európskymi výrobcami výtahov a eskalátorov (Otis a i.).

Vyšetrowanie vyústilo do prijatia rozhodnutia Komisie z 21. februára 2007 o postupe podľa článku 81 Zmluvy o ES.

Komisia v tomto rozhodnutí konštatovala, že podniky, ktorým je toto rozhodnutie určené a medzi ktorými sú žalované v konaní vo veci samej, porušili článok 81 ES tým, že si v Belgicku, Nemecku, Luxembursku a Holandsku medzi sebou rozdeľovali verejné súťaže a iné zmluvy s cieľom rozdeliť si trhy a stanoviť ceny, v niektorých prípadoch sa dohodli na kompenzačnom mechanizme, vymieňali si informácie o objemoch predaja a o cenách, zúčastňovali sa na pravidelných stretnutiach a mali ďalšie kontakty s cieľom odsúhlasiť a zaviesť uvedené obmedzenia. Za tieto porušenia Komisia uložila pokuty v celkovej výške viac ako 992 miliónov eur. Viaceré spoločnosti vrátane žalovaných v konaní vo veci samej podali na Všeobecný súd Európskej únie žaloby, ktorými sa domáhali zrušenia tohto rozhodnutia.

Rozsudkami z 13. júla 2011 Všeobecný súd tieto žaloby zamietol. Žalobkyne následne podali na Súdny dvor odvolania smerujúce k zrušeniu uvedených rozsudkov.

Dňa 20. júna 2008 Komisia v mene vtedajšieho Európskeho spoločenstva podala na belgických súdoch žalobu, ktorou žiadala od uvedených spoločností náhradu škody vo výške 7 061 688 eur. Komisia tvrdila, že vtedajšiemu Európskemu spoločenstvu vznikla v Belgicku a Luxembursku finančná škoda z dôvodu protisúťažných praktík, na ktorých sa žalované spoločnosti protiprávne dohodli. Európske spoločenstvo totiž zadalo viaceré zákazky týkajúce sa montáže, údržby a rekonštrukcie výťahov a eskalátorov v rôznych budovách európskych inštitúcií so sídlom v oboch štátoch, ktorých cena bola podľa názoru Komisie v dôsledku dohody, ktorú vyhlásila za nezákonnú, vyššia ako trhovú cenu.

Žalované v konaní vo veci samej spochybňujú spôsobilosť Komisie konať ako zástupca Únie v prípade neexistencie výslovného splnomocnenia udeleného na tento účel ostatnými inštitúciami Únie, ktorým bola týmto predmetným porušením údajne spôsobená ujma. Okrem toho poukázali na porušenie zásad nezávislosti súdu a rovnosti zbraní z dôvodu osobitného postavenia Komisie v rámci postupu podľa článku 81 ods. 1 ES. Vzhľadom na skutočnosť, že v súlade s článkom 16 nariadenia č. 1/2003 je rozhodnutie z 21. februára 2007 záväzné pre vnútroštátny súd, bola porušená tiež zásada, podľa ktorej nikto nemôže byť sudcom vo vlastnej veci (*nemo iudex in sua causa*).

Súdny dvor (veľká komora) rozhodol takto:

Právo Únie sa má vykladať v tom zmysle, že za takých okolností, akými sú okolnosti, o ktoré ide v konaní vo veci samej, nebráni tomu, aby Európska komisia zastupovala Európsku úniu pred vnútroštátnymi súdmi, ktoré rozhodujú o občianskoprávnej žalobe o náhradu škody spôsobenej Únii v dôsledku kartelovej dohody alebo postupu, ktoré sú zakázané článkami 81 ES a 101 ZFEÚ a ktoré by mohli ovplyvniť niektoré verejné zákazky zadané rôznymi inštitúciami alebo orgánmi Únie, a to bez toho, aby disponovala na tento účel splnomocnením zo strany týchto inštitúcií alebo orgánov.

Článok 47 Charty základných práv Európskej únie nebráni tomu, aby Európska komisia podala na vnútroštátny súd v mene Európskej únie žalobu o náhradu škody spôsobenej Únii v dôsledku kartelovej dohody alebo postupu, ktorých rozpor s článkom 81 ES alebo článkom 101 ZFEÚ bol konštatovaný v rozhodnutí tejto inštitúcie.

Viac informácií o rozsudku tu:

<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?text=&docid=129323&pageIndex=0&doclang=SK&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=197866>